A C T A
IN CONSISTORIO SECRETO
H A B I T O

A SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

P I O

DIVINA PROVIDENTIA

P A P A S E X T O

Feria VI. Decembris MDCCLXXVIII.

SOLEMNI DOMINICÆ NATIVITATIS DIE

Statim Post Missam Pontificalem

IN BASILICA VATICANA

Prope B. M. V. de Columna, & S. Leonis Magni Altaria
Qui locus nunc pro Sacrario eſt, nondum novo, quod conſtruitur, abſoluto.

ROMÆ, MDCCLXXVIII.

Ex Typographia Reverendæ Cameræ Apoſtolicæ.

Digitized by Google

VENERABILES FRATRES

QUAM bonum ſit confidere in Domino, VENERABILES FRATRES, ſplendidiſſimum exhibet argumentum ea, quæ inter ſævientes procellas aura prodiit ſecurior, ob quam repletum eſt gaudio os noſtrum, & lingua noſtra exultatione. *Juſta enim & rationabilis eſt cauſa gaudendi*, ait Leo Magnus, *cum a Sacerdotibus Domini ea geſta cognoſcimus, quæ & paternorum canonum regulis, & apoſtolicis congruunt inſtitutis*. (*a*) Magno munere Divinæ Miſericordiæ multiplicata ſunt gaudia totius Catholicæ Eccleſiæ: Quippe ſtudio Venerabilis Fratris Clementis Wenceſlai Ar-

(*a*) *Epiſt. 36. part. 2. Oper. Edit. Tyrnav. 1767.*

Digitized by Google

chiepiſcopi Trevirenſis, & S. R. I. Principis Electoris, quem ſine ſumma laude nominare non poſſumus, pernicioſiſſimi errores extincti ſunt ; & in victoria veritatis dudum falſa dogmata perierunt. Non ignoratis plane quæ, & quanta intulerit damna Joannes Nicolaus Epiſcopus Myriophytanus, Eccleſiæ Trevirenſis Suffraganeus, cum ab Anno Milleſimo ſeptingenteſimo ſexageſimo tertio, ſub ementito Juſtini Febronii nomine, Libros edidit, quibus, ut impugnaret hujus S. Sedis Jura, veritus non eſt Eccleſiæ ipſius Unitatem diſſolvere. (*a*) Modo idem Archiepiſcopus pro Religionis ardore, quo incenſus eſt, pro paſtorali, qua maxime valet, virtute, ſuæque mentis præſtantia, illum ipſum Febronium induxit ad ſolemnem errorum ſuorum Confeſſionem, & Retractationem. Plura, & graviſſima ſibi ab illo propoſita veritatis argumenta cum Febronius excepiſſet, ſerioque recogitaſſet, facile animadvertit ſe fuiſſe terrena opinione deceptum ; & ut in Sacris eſt Litteris apprime verſatus, agnovit commentis ſuis obſiſtere, atque adverſari Chriſti Domini doctrinam, Patrum teſtimonia, Conciliorum Decreta, aliaſque Eccleſiaſticas Sanctiones. Ac tum etiam facile Nos credimus, Animo ejus obverſatum eſſe quidquid in Sacris Conventibus Trevirenſibus Anno Milleſimo quingenteſimo quadrageſimo nono habitis, quos ipſemet iterum prælo ſubjici voluit, (*b*) ſancitum

(*a*) *Libri Juſtini Febronii prohibiti fuerunt Decretis Congregationis Indicis 27. Februarii 1764. 3. Febru ir. 1766. 24. Maii 1771. 29. Martii 1773.*

(*b*) *Hiſtor. Trevirenſ. Diplomat. Auctor. Jo. Nicolao ab Hontheim. Epiſc. Myriophyt. Tom. 2. pag. 740. Edit. Auguſt. Vind. anno 1750.*

tum fuerat de tenenda, docendaque Romanæ Eccleſiæ doctrina, aliiſque ſervandis Eccleſiaſticis Juribus; quod perſpicue agnovit nulla debere varietate corrumpi. Sed adfuit certe, eumque intime commutavit, illabens in Cor, mentemque Divinus Spiritus, ut repente Febronius lapſum intelligeret, & ruinam ſentiret, atque defleret. Tum, ut ad Patrem ſapiens rediret, qui inſipiens a Patre receſſerat, cum ſtatim retractaſſet, rejeciſſet, ac deteſtatus eſſet, quæ ſuis antea Libris ſcripſerat; veniam a Nobis petiit, Apoſtolicæ Sedis Clementiam imploravit, tamque promtum, ac paratum ad præſtandas omnes officii ſui partes exhibuit animum, ut etiamſi plurima jam accurate revocaſſet, cetera tamen omnia, quæ Nos adhuc emendanda eſſe cenſeremus, ſine ulla cunctatione ſe correcturum promiſerit. Sed præſtat hæc ipſa, VENERABILES FRATRES, ex Archiepiſcopi Litteris, & Febronii Retractatione cognoſcere, quas Noſtrarum ad Principes Epiſtolarum Secretarius recitabit. Ac primum audite Litteras.

Sacrarium ingreſſus R. P. D. Benedictus Stay, Brevium ad Principes Secretarius, Cappa indutus, alta voce perlegit Litteras ſequentes.

BEATISSIME PATER

BEnedictus Deus & Pater Domini Noſtri Jeſu Chriſti, Pater Miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, qui me conſolari dignatus eſt in graviſſima tribulatione mea, ut poſſem & ipſe oppreſſum ſimili ſollicitudine Sanctitatis Tuæ animum ſublevare.

Magna nimirum triſtitia mihi fuit, & continuus dolor cordi meo, dum viderem Suffraganeum ac Coepiſcopum meum Nicolaum ab Hontheim, Virum tot ceteroquin nominibus mihi ca-

rum ac venerandum, utpote qui ob excellens & ſingulare ingenium, immenſum omnigenæ eruditionis apparatum, longævam experientiam, mores a puero intactos, & fervidum reſtaurandæ diſciplinæ, Eccleſiæque ampliandæ ſtudium præ alio quovis oneri meo paſtorali levando aptior eſſet, quique, niſi eum zeli amaritudo, & inconſiderantia in tranſverſum egiſſet, Eccleſiæ bono, ſolatio, ac præſidio natus videbatur; dum, inquam, viderem Virum hunc terminos, quos poſuerunt Patres Noſtri, quin imo quos Patribus noſtris Divinus Legifer poſuit, tranſilire, atque a veritatis tramite tanto longius, tantoque obſtinatius aberrare, quo ipſum magis decipiebat ſpecies recti, & optimæ voluntatis conſcientia.

Interim tamen Scriptis ſuis unitatem Catholicam ſcindebat, ad quam reducere Proteſtantes moliebatur; Zizaniorum extirpandorum prætextu, ex Agro Dominico evellebat & Triticum; & fundatæ ſupra Petram Eccleſiæ ruinam parabat, dum illi etiam ſuppetias ferre cogitaret: Sed & adverſus Sanctam, Catholico cuivis nonniſi cum Religione ſuſpiciendam, Romanam Sedem attollere quandoque ſupercilium, ejus jura extenuare, prærogativas obterere, Juriſdictionem univerſalem, quam tota Antiquitas venerata eſt, e medio tollere, imo & ejuſdem Sedis Præſules hinc inde probris conſcindere non dubitavit; eo nimirum, ut aſſerit, conſilio, ut vigentes in Romana Curia abuſus aboleret, Sedemque Divi Petri, ſublatis adſcititiis, iiſque monſtroſis parergis, nativo ſuo ſplendori reſtitueret.

Ut autem omnia hæc tutius ageret, & parata fors temeritati ſuæ mala declinaret, ficto, Juſtini videlicet Febronii, Nomine Scripta ſua vulgabat; & ita quidem caute, ut quamquam Authoris Nomen, uti hominum neminem, ita nec me lateret, argumenta tamen deeſſent, quibus eum conſcripti Operis convincerem. Sed & verebar, ne ſi eo hominem adigerem, ut Febronianorum Scriptorum ſe authorem fateri cogeretur, jam aſſeclarum numero & Magnatum præſidio audacior effectus, eo proterviæ procederet, ut infelicis Operis elucubratione optime ſe de Eccleſia, & veritate meritum eſſe contenderet; ſicque ignis non jam lente & clanculum, ut antea, ſeſe diffunderet, ſed disjectis repagulis, in vaſtiſſimum & nunquam forte amplius extinguendum incendium erumperet.

A Deo itaque Optimo Maximo conſilium, auxilium, temporaque opportuniora expectanda eſſe duxi; quem in finem indignas quidem, at ſinceras tamen & fervidas, cum gemitu Columbæ, bonorumque omnium votis unitas preces ad Cælum direxi; illius quoque frequenter interponens authoritatem, ſanguinem & merita, qui, quæcumque in Nomine ejus a Patre petituri eſſemus, ea Nos conſecuturos eſſe promiſit. Quam

Quam benignum, quamque inclinatum ſupplicationibus meis ſe præbuerit Conſolator in ſe ſperantium Deus, dignabitur Sanctitas Tua ex adjuncto Libello intelligere.

Prætermitto, ne longior ſim, narrare, qua occaſione dictum Suffraganeum meum Officii ſui commonere incœperim; quibuſque gradibus eum divina clementia ad Sanctitatis Tuæ pedes reduxerit.

Verum hoc, utpote virtutis eximiæ argumentum, in Venerabilis Senis laudem præteriiſſe nefas foret; quod videlicet illum a primo inſtanti auſpicati inter nos negotii uſque ad ejus conſummationem, nunquam non humilem, docilem, modeſtum, & ad quævis juſſa mea capeſſenda obedientem ac promptum expertus fuerim.

Nec ſolum Sanctitati Tuæ ad ſaniora conſilia reverſum Authoris noſtri animum dictus ejus Libellus exhibebit; ſed & cum intimi ſolatii ſenſu conſiderandum ſiſtet, quam humiliter cum Sancta Sede reconciliari poſtulet, imo quantum gratiam hanc promereatur & magnanima errorum ſuorum Confeſſione, & amara priſtinæ rationis, factorumque minus rectorum pœnitudine, & inconfuſibili hodiernorum ejus ſenſuum Orthodoxia, & acri, quo modo incenditur, inlata Eccleſiæ damna reparandi deſiderio.

Atque inde eſt, cur ſupervacaneam rem me acturum arbitrer, ſi Te rogem, Sanctiſſime Pater, ut pœnitenti paternum ſinum pandas; neque enim dubitare fas eſt, quin illius Caritatem æmuleris, qui ſuper degeneri, ſed jam converſo Filio miſericordia motus, accurrens cecidit ſuper collum ejus, & oſculatus eſt eum, eique cum Stola prima omnem paternum amorem reddidit.

Certe, ſi quidquid Tibi eſt in me benevolentiæ (& multoties probaſti ineſſe quamplurimum) revertenti ad Te Cariſſimo Fratri meo exhibueris, & Viſcera mea in Domino reficies, & incredibili me voluptate perfundes.

Confidens in bonitate Tua, hæc duxi ſcribenda Tibi, ſciens quod ſuper id quod rogo facies; nec præteritarum modo ejus noxarum obliviſceris, ſed & Filii loco eum habebis, amabis, Litteriſque amicis & ſenium ejus ſolaberis, & animum adverſus ſtolida hominum judicia confirmabis: Dignum quippe, & conſentaneum Tuæ clementiæ arbitror, ut qui ſuo erga Sanctam Sedem obſequio fines nullos poſuit, eum illimitato prorſus affectu Sanctitas Tua complectatur.

Transfuſa jam in ſinum Tuum, Beatiſſime Pater, ſuaviſſimorum ſolatii, gaudii, ſpei, ac fiduciæ ſenſuum exuberantia; ſupereſt ut & coram Te deponam humillimæ ac profundiſſimæ ſubjectionis tributum, quo, quamdiu vixero, in perſona Sanctitatis Tuæ

 hono-

honorare intendo Venerabilem illam Petram, cui inædificaturum ſe Eccleſiam ſuam Salvator promiſit, & contra quam, haud ſecus ac Eccleſiam ipſam, nullæ unquam inferorum poteſtates prævaliturae ſunt.

Cumque in perſona Beatiſſimi Prædeceſſoris Tui Divi Petri, Apoſtolorum Principis, non Agnorum modo omnium, ſed & Ovium Tibi cura concredita ſit, provinciaque demandata confirmandi Fratres Tuos; intolerabili fere & viribus meis longe ſuperiori duarum Eccleſiarum pondere quaſi ad ima depreſſus, ad Te oculos, manus, vocemque attollo, ſuppliciter orans, ut fatiſcentem ſub tot Animarum regimine, de quarum ſingulis ſevero Judici mihi olim reddenda erit ratio, animum allevare, cæcutientem illuminare, aberrantem reducere, torpentem excitare digneris Conſiliis, Juſſis, ac præſertim plurimum valenti apud Deum Precatione. Quæ omnia, ut Apoſtolica Benedictione mihi confirmare velis, vehementer a Te peto, qui finaliter me, gregeſque mihi, utut indigno, commiſſos paternæ Tuæ benevolentiæ commendans, filialemque reverentiam & amorem humili Sacrorum Pedum oſculo profitens ſubſcribor.

SANCTITATIS TUÆ

Ehrenbreitſtein die 15. Novembris 1778.

Devotiſſimus, & Obedientiſſimus Servus, & Filius.
Clemens Wenceslaus Archiepiſcopus, & Elector.

Nunc Animos veſtros ad Febronianam Retractationem advertite.

Idem R. P. D. Stay legit Retractationem Epiſcopi Myriophytani, Suffraganei Trevirenſis.

BEATISSIME PATER

SI quid mihi in longæva, & ad exitum declinante vita evenit triſte, & acerbum (evenerunt autem haud pauca); illud omnium maximum, & intima viſcerum penetrans eſt, quod per Reverendiſſimum, & Sereniſſimum Dominum Archiepiſcopum meum, Paſtorem vigilantiſſimum, ad me pervenit, Sanctitatem Veſtram indigne ferre plura, quæ in Libris Juſtini Febronii, ſeu quovis alio adſcititio nomine a me evulgatis, aut forte etiam mihi ſuppoſitis continentur, utpote ſummæ Sedi injurioſa, nec non ſupremis ejus

juribus

juribus detrahentia, proin Sanctæ Noſtræ Religioni (ſane præter; & contra meam intentionem) noxia.

Cum autem nihil majus, & Viro bono dignius ſit, quam agnitum errorem confiteri, & præteritam culpam melioribus factis redimere; ſic inprimis agnoſco & defleo errorem, ex zelo indiſcreto Proteſtantes Catholicæ Eccleſiæ, & Apoſtolicæ Sedi reuniendi, huncque in finem etiam uſus, & praxes particularium Eccleſiarum, eaſque perſæpe ultra modum exaggeratas, omnibus Eccleſiis applicandi ſtudio natum; neque eum, quoad vixero, deflere deſinam. Dein deliberatum mihi conſtitutumque eſt, poſtquam culpam confeſſus, & veniam gratiamque a paterna Sanctitatis Veſtræ clementia ſupplex deprecatus fuero, ſicuti jura & decorem Summæ Sedis pro viribus tueri, ita & ejuſdem Sanctæ Sedis judicium Libris & luminibus meis præferre, nullumque meæ erga eandem ſubmiſſioni ponere terminum. Eripuit mihi authoritas Sanctitatis Veſtræ (in qua authoritatem Jeſu Chriſti recognoſco) errorem. Itaque præſentes, eoſque genuinos animi mei ſenſus de Statu Eccleſiæ, & ſummis Sedis S. Petri, Apoſtolorum Principis juribus, ad Succeſſoris ejus Pedes omni cum ſubmiſſione depono, tanquam in qua vivere, & mori cupio. Sunt autem ii ſequentes,

Inprimis profiteor & agnoſco cum *Tournelio*, Claves Eccleſiæ, & uni Petro, & Unitati ſimul a Chriſto conceſſas eſſe, ita ut unum aliud non excludat. Oportebat quippe meminiſſe cum *Tertulliano*, in Scorpiaco *Cap.* 10. *Eas Dominum Petro, & per eum Eccleſiæ reliquiſſe*; & cum *Optato*, de Schiſm. Donatiſt. *Lib. VII. n* 3c. *Petrum Claves Regni Cælorum communicandas ceteris ſolum accepiſſe*; ut enim de Petro ait *S. Leo*, Serm. *III. in Anniv.*, *Si quid* (Chriſtus) *cum eo commune ceteris voluit eſſe Principibus, nunquam niſi per ipſum dedit quidquid aliis non negavit*: Scilicet Claves datæ ſunt uni Petro, quatenus ille Primatum & regiminis poteſtatem accepit a Domino, idemque Perſonam totius Eccleſiæ, ceu Supremus ejuſdem poſt Chriſtum, & ſub Chriſto Rector ac Moderator, gerebat. Datæ quoque ſunt Unitati, ideſt in bonum Unitatis, & Petro præcipue, ut dictum eſt, & aliis etiam Apoſtolis, eorumque Succeſſoribus Epiſcopis, quibus docendi, ac regendi miniſterium & poteſtas, ſecluſa plebe, commiſſa ſunt in verbis: *Sicut me miſit vivens Pater, & ego mitto Vos. Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata &c. Euntes docete omnes Gentes &c. Attendite Vobis, & univerſo Gregi, in quo Vos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*: Attamen cum dependentia a Petro, & cum ſubordinatione ad ipſum, qui eas, ut ſuperius ait *S. Optatus*, communicandas ceteris ſolus accepit. Explodendus proinde error,

 hauſtus

Digitized by Google

hauſtus ex Proteſtantium fontibus, Eccleſiam Collegium eſſe, non Societatem, ut Catholici ſentiunt, in qua baptizati fideles ex inſtitutione Chriſti ſub legitimorum Paſtorum, ac præcipue Summi Pontificis, regimine degunt; cujus regiminis poteſtas, a Chriſto conſtituta, veram ſubjectionis, & obedientiæ obligationem multitudini, ſeu univerſitati imponit.

Profiteor Dei Filium, dum ſuam Eccleſiam fundare, eamque eſſe unam vellet, formandæ ac regendæ huic Unitati Primatum in illa inſtituiſſe; huncque S. Petro commiſiſſe. Firmiter aſſero cum SS. Patribus *Cypriano*, *Hieronymo*, *Optato Milevitano*, *Gregorio Nazianzeno*, *Joanne Chryſoſtomo*, *Ambroſio*, *Leone M.*; *Gregorio M.*, & aliis, propterea inter duodecim Apoſtolos unum electum eſſe, ut Capite conſtituto, ſuper quo Eccleſia fundata eſt, Schiſmatis tollatur occaſio: Ideo Chriſtum, cum ſuis Apoſtolis poteſtatem largiretur, ab uno, cui Primatum tribuit, cœpiſſe, ut unam Eccleſiam, & unitatem Cathedræ, ſimulque unitatis originem demonſtraret: Schiſmaticum eſſe, qui, ut ait *Optatus*, contra ſingularem Cathedram aliam collocat, vel ab ejus communione per obedientiæ negationem recedit: Non habere Petri hæreditatem, qui Petri Sedem impia diviſione diſcerpit; ſiquidem ubi eſt Petrus, ibi eſt Eccleſia: Petrum Eccleſiæ fundamenta (Apoſtolos, ſibi ut Capiti ſubordinatos) in ſidem ſuam recepiſſe: Eidem Petro, in quo Primatus excellenti gratia præeminet, ipſorum etiam Apoſtolorum curam a Chriſto eſſe commiſſam: Ipſum eſſe Os, & Principem Apoſtolici Cœtus.

Aſſero hunc Primatum (qui non ordinis, inſpectionis ac directionis tantum eſt, ſed & veræ Auctoritatis ac Juriſdictionis) quia non minus, quam Unitas ipſa, pro cujus conſervatione ac regimine inſtitutus eſt, perpetuus eſſe debebat, in Petri Succeſſores Romanos Pontifices, Sedemque Apoſtolicam, hujus Unitatis Centrum & Radicem, jure divino tranſiiſſe, ut nulla ratione transferri a Romana ad aliam Sedem valeat: Ad hanc Eccleſiam *propter potiorem principalitatem* (id eſt, propter ſupereminentem ejus dignitatem atque auctoritatem) uti ait *S. Irenæus*, *neceſſe eſſe omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt eos, qui ſunt undique, fideles*: Eam eſſe Caput Eccleſiarum, *a qua*, ut inquit *Bonifacius Papa I.*, *quiſquis ſe abſcindit, fit a Chriſtiana Religione extorris*. Huic accedunt Patres Concilii Conſtantinopolitani IV. *Sequentes*, ut ajunt, *in omnibus Apoſtolicam Sedem, & obſervantes omnia ejus Conſtituta, ſperamus, ut in una Communione, quam Sedes Apoſtolica prædicat, eſſe mereamur, in qua eſt vera & integra Chriſtianæ Religionis ſoliditas; promittentes etiam, ſequeſtratos a Communione*

Eccle-

Eccleſiæ Catholicæ , ideſt , non conſentientes Sedi Apoſtolicæ , eorum nomina inter Sacra non recitanda eſſe Myſteria .

In horum ſequelam cum Patribus *Concilii Œcumenici Florentini* agnoſco , Romano Pontifici in B. Petro paſcendi , regendi , ac gubernandi Univerſalem Eccleſiam a Domino Noſtro Jeſu Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe . Sicut autem paſcendi , & regendi poteſtas ſine conveniente Auctoritate , Juriſdictione , ac Coactione (ad quam etiam , velut graviſſima Spiritualis pœna , pertinet Excommunicatio , quoad fructum & ſuffragia generalia ſeparans) ſubſiſtere non poteſt ; ſic talem a Chriſto ipſo promanantem in Romano Pontifice , tanquam Univerſalis Eccleſiæ Capite , Principe , ac Magiſtro reſidere affirmo .

Profiteor quoque Romanum Pontificem eſſe ſummum Judicem Controverſiarum in rebus Fidei & Morum ; ac in omni ejuſmodi Controverſia exorta , hinc inde diſſentientibus animis , tum maxime audiendam vocem *Hieronymi* , ſcribentis ad Damaſum : *Ego Beatitudini Tuæ , id eſt , Cathedræ Petri communione conſocior : Super illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio . Quicumque extra hanc Domum Agnum comederit , profanus eſt . . . . Non novi Vitalem , Meletium reſpuo , ignoro Paulinum ; quicumque tecum non colligit , ſpargit .* Et : *Adhuc in tres partes ſciſſa Eccleſia ad ſe rapere me feſtinat . . . Ego interim clamito : Si quis Cathedræ Petri jungitur , meus eſt .*

Addo ſpeciatim adverſus errorem tum veterum , tum recentiorum Novatorum , qui ſpreta multitudine Epiſcoporum , Capiti ſuo Romano Pontifici expreſſe , vel tacite adhærentium , Eccleſiam , ac veritatem in ſua paucitate concludere non verentur , fieri non poſſe , ut a vero aberret Corpus Epiſcoporum , qui Capiti ſuo Romano Pontifici adhærent : Sic hæreſim Lutheri jam ante *Concilium Tridentinum* ab Eccleſia , præeunte Pontifice , per ejus Oraculum ultimato & irrevocabiliter damnatam fuiſſe ; quandoquidem Eccleſia Capiti unita , ſive per Orbem Univerſum diſperſa , ſive congregata in Conciliis Generalibus (in quibus Epiſcopi jure proprio ac judiciaria poteſtate ſibi ex inſtitutione Chriſti cohærente una cum Summo Pontifice definiunt) in dictis Cauſis definiendis errare non poſſit , nec ab ea Cathedra diſcedere , ad quam , teſte *Cypriano* , perfidia non valet accedere ; & in qua , manente diſpoſitione veritatis , B. Petrus in accepta fortitudine Petræ perſeverans Eccleſiæ gubernacula non relinquit , ac per Succeſſores ſuos ſedere , ac loqui non deſinit .

Agnoſco pariter datam Eccleſiæ a Chriſto authoritatem judicandi de ſenſu , ſeu doctrina Propoſitionum , Librorum , & Autho-

Digitized by Google

rum, ac fideles compellendi ad ſubſcribendum ſuæ Sententiæ; hos proinde teneri eidem acquieſcere interna mentis & judicii adhæſione, non ſolum religioſo, ut vocant, ſilentio; atque hujuſmodi Judicium nullatenus errori eſſe obnoxium. Conſtitutioni *Unigenitus*, ut dogmatico Sanctæ Sedis Romanæ & Univerſalis Eccleſiæ Decreto, omnimodam ab omnibus obedientiam deberi affirmo.

Dico cum *Avito Viennenſi Epiſcopo*, in rebus, quæ ad Eccleſiæ ſtatum pertinent, ſi quid dubitationis fuerit exortum, ad Romanæ Eccleſiæ Maximum Sacerdotem, quaſi ad Caput noſtrum, eſſe referendum.

Circa Decretales Romanorum Pontificum Epiſtolas, profiteor cum *SS. Gelaſio*, & *Leone*, eas venerabiliter ſuſcipiendas eſſe, & ſancte cuſtodiri debere.

Affirmo Romano Pontifici jure divino competere Jus indicendi, dirigendi, & confirmandi Univerſalia Concilia, quæ per ejus concurſum plenam ſortiuntur firmitatem, & infallibilitatem, independenter a quacumque alia acceptatione.

Concilium Tridentinum non tantum in Cauſis Fidei, ſed etiam Diſciplinæ liberum fuiſſe profiteor, non obſtante, quod pro illorum temporum & rerum circumſtantiis in eadem Sacroſancta Synodo non potuerint omnia de quorumdam etiam proborum Virorum voto ac deſiderio reformari. Cauſas Criminales Epiſcoporum per Concilium *Tridentinum*, *Seſſ. XXIV. Cap.* 5., Summo Pontifici, & Apoſtolicæ Sedi merito reſervatas judico. Cumque eadem Sacra Synodus, *Seſſ. XIV. Cap.* 1., declaraverit Pontifices Maximos, *pro ſuprema poteſtate ſibi in Univerſa Eccleſia tradita*, Cauſas aliquas Criminum graviores merito potuiſſe ſuo peculiari judicio reſervare; non arbitror licere apertam hanc Synodi declarationem eludere, aut obliquis & coactis interpretationibus evertere, quaſi hæc poteſtas Summo Pontifici non competeret proprio, ac originario, divinoque jure. Habet proinde idem Pontifex, & jure exercet in Univerſa Eccleſia poteſtatem Diſpenſandi ex legitima cauſa in lege per Generale Concilium lata.

Primis jam tum Eccleſiæ temporibus ii cenſebantur Spurii, adulterinique Epiſcopi, quorum Romanus Pontifex Ordinationem, ſeu Electionem abſolute reſpueret, veluti *ULTRAJECTINORUM Pſeudo-Epiſcoporum*, aliorumque eidem Communioni, atque Cauſæ adhærentium. Quamvis autem antiquioribus temporibus Confirmatio, & Conſecratio Neo-Electorum Epiſcoporum ad Provinciales Synodos, præcipue vero ad Metropolitanum pertinuerit; attamen legitimis de cauſis hæc diſciplina per Univerſum Occidentem mutata fuit, neque priſtinam hac in parte diſciplinam reduci

Digitized by Google

duci poſſe exiſtimo, niſi de pleno atque libero Summæ Sedis aſſenſu. Idem de Translationibus, & Depoſitionibus Epiſcoporum, nec non de Erectionibus novarum Sedium Epiſcopalium ſervandum judico.

Canonizatio Servorum Dei per Papam *Alexandrum III.*, ad evitandos innumeros abuſus, ſoli Romano Pontifici, ſecluſis Epiſcopis Diœceſanis, merito reſervata eſt. Quamquam & ab antiquioribus temporibus, ut habetur ex *Benedicto XIV. Lib.* 1. *de Beatif. & Canon. Serv. Dei Cap.* 10. *num.* 1., Beatificationes ipſæ, quæ fiebant ab Epiſcopis, vim obtinebant Canonizationis, vel per expreſſam Summi Pontificis approbationem, vel per univerſalem, extra Concilium, Eccleſiæ conſenſum, in quo tacita Summi Pontificis approbatio continebatur.

Quamvis olim vix aliæ Cauſæ, quam Majores, ex Provinciis ad Romanam Curiam deferrentur; attamen hodie in reverentiam Summæ Sedis, ac pro Suprema poteſtate eidem in Univerſa Eccleſia divinitus tradita, legitimo communique uſu invaluit, ut in quibuſvis Cauſis Eccleſiaſticis ad Summum Pontificem appelletur, ita ut ejuſdem Sanctiſſimi authoritate in ſuprema inſtantia judicetur, tum Romæ per Judices Ordinarios ibidem conſtitutos, tum per Delegatos in partibus, pro diverſitate locorum, morum, & Concordatorum.

Summi Pontifices *Pius II.*, *Julius II.*, & *Gregorius XIII.* omni jure damnarunt Appellationes a Papa ad futurum Concilium, cujus damnationis cauſas ſuis Conſtitutionibus explicant. Sane jam antea reprobatas comperimus *a Gelaſio* Appellationes a Sede Apoſtolica: *Siquidem ad illam de qualibet Mundi parte Canones appellare voluerint; ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus.*

Equidem primævo Eccleſiæ uſu omnia Beneficia ad Epiſcopi, tanquam Ordinarii Loci, diſpoſitionem, ſeu collationem pertinuiſſe videntur; attamen cum ſanæ rationis ſit, ut Summus & Univerſalis Pontifex plurium in Provinciis gratiarum diſpenſator exiſtat, ſic minime injuſtæ, imo huic Summi, & Univerſalis Pontificis qualitati conſonæ fuerunt Beneficiorum Reſervationes, quæ deinceps Nationum Concordatis firmatæ, & reſpective moderatæ ſunt. Hæc Concordata, utpote vim pacti habentia, religioſe omnino ſervanda ſunt. Declararunt autem ſæpius Romani Pontifices, ſignanter *Gregorius XIII.*, longe a ſuo Animo abeſſe Concordatorum, nominatim Germaniæ, infractionem.

Annatæ ad ſublevandas neceſſitates Romanæ Curiæ, pro omnibus Eccleſiis excubantis, laborantis, & ſumptus portantis, pro legitimis habendæ; atque ut tales, eo ſaltem uſque retinendæ ſunt, donec alia aeque commoda ratione, Apoſtolicæ Sedis judicio, ſu-

A 7 ſtenta-

Digitized by Google

ſtentationi, atque innumeris oneribus ejuſdem Curiæ proviſum fuerit.

Exemptio Regularium (quorum magna in Eccleſia eſt utilitas), eorundemque immediata ſubjectio ad Apoſtolicam Sedem, legitimis ex cauſis, in bonum non tantum Religioſorum Ordinum, ſed etiam Univerſalis Eccleſiæ, videlicet ad faciliorem eorundem ſub uno Supremo Capite gubernationem, introducta, & ab omnibus Eccleſiis agnita, nedum a Seculari poteſtate, ſed nec ab una particulari Synodo abrogari valet. Abuſibus, ex hac Exemptione naſci valentibus, per *Concilium Tridentinum* occurſum, & proviſum eſt.

Scio Epiſcopos non ab Eccleſia, ſeu fidelium Univerſitate, ſed a Spiritu Sancto poſitos, ut commiſſos ſibi Greges intra ſuas ſolum Diœceſes paſcant & regant, cum debita ad Romanum Pontificem ſubordinatione. Quamvis autem illi primis Eccleſiæ temporibus ampliorem, pro varietate diſciplinæ, in his quæ juriſdictionis ſunt, poteſtatem exercuerint; potuere tamen Canones ejus uſum intra ſtrictiores terminos coercere, quos privata authoritate extendere nefas foret.

In illis, quæ ad Fidem, Sacramenta, & Eccleſiaſticam Diſciplinam pertinent, poteſtas Eccleſiaſtica, pleno jure decernit, ſine concurſu poteſtatis Civilis; ratione tamen mutuæ Protectionis, quam ſibi invicem debent, ad hanc ſpectat, juxta mentem Eccleſiæ, & quantum ipſa optat, ejus Canones protegere, & exequendos curare per media temporalia.

Finaliter judico, curandum omni legitimo ac meliore modo, ut pax & concordia inter Eccleſiam, & Rempublicam perpetuo retineatur; atque adeo, quoad Fides & Religionis jura patiuntur, vitandas eſſe occaſiones offenſionum, unde & diſſidia oriri, & gravia mala in Religionis detrimentum timeri poſſent.

Accipe, SANCTISSIME PATER, has Aſſertiones, velut teſſeram genuinæ meæ ſententiæ de divinis, atque eminentioribus Tuis, Tuæque Sedis juribus, tanquam monumentum revocationis omnium, quæ adverſum ea, & ſi quæ fortaſſe alia veræ doctrinæ Capita, ſeu univerſalis Eccleſiæ jura (licet præter intentionem) a me quavis via, aut modo dicta, ſcriptave fuere, vel ſcripta videri poſſent.

Si quid ultra eſt, quod circa Fidei, ſeu Doctrinæ meæ profeſſionem ac declarationem, quam in omnibus Sanctæ Romanæ, atque Apoſtolicæ Eccleſiæ conformem eſſe cupio, jubes, aut poſtulas; habebis me ſemper ad eandem germana ſinceritate edendam obedientem ac promptum. Non negabis interim (ſic humillime

lime confido) veniam erranti, qui medias etiam inter deviationes nihilominus cum Patribus *Concilii Lateranenſis* ſemper agnovit, & quoad vivet, agnoſcet, Romanam Eccleſiam, diſponente Domino, ſuper omnes alias ordinariæ poteſtatis obtinere Principatum, utpote Matrem Univerſorum Chriſtifidelium; qui cum *Divo Bernardo* ſine fraude & fuco profitetur: Eſſe alios aliis aſſignatos Greges, ſingulis ſingulos; Tibi univerſos, uni unum, non modo Ovium, ſed & Paſtorum, tanquam uni omnium Paſtori; qui cum *S. Hieronymo* non ignorans Romanam Eccleſiam ſupra Petram, qui Chriſtus eſt, ædificatam, nihil magis deſiderat, quam Cathedræ Petri (qui etiam *per Chriſtum factus eſt Petra*, ut ait *S. Maximus Taurinenſis*) perpetuo conſociari. Suſcipe me in hanc Unionem; redde pœnitenti filio paternum affectum; & in pignus huius gratiæ da jacenti ante Sacratos Pedes Tuos, eoſque deoſculanti, Apoſtolicam Benedictionem.

SANCTITATIS TUÆ

Treviris 1. Novembris An. MDCCLXXVIII.

Humillimo & Obedientiſſimo Filio
Joanni Nicolao ab Hontheim Epiſcopo Myriophitano Suffraganeo Trevirenſi M. propria.

Noſtras modo in forma Brevis Litteras, quibus ad utrumque reſpondimus, audietis.

Poſtremo ab eodem lectæ ſunt Epiſtolæ Sanctitatis ſuæ ad utrumque.

Venerabili Fratri Clementi Wenceslao Archiepiſcopo Trevirenſi, & Epiſcopo Auguſtano, S. R. I. Principi Electori.

PIUS PAPA SEXTUS

Venerabilis Frater, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Nihil Nobis gratius, atque acceptius Tuis Litteris contingere unquam potuit, Venerabilis Frater; nihil iis, quæ Nobis ipſæ attulerunt, exoptatius. Incredibile eſt, quanto inde, quamque immenſo repleti gaudio ſumus: idque Tu ipſe magis ex Tuo lætitiæ ſenſu exiſtimare poteris, quam Nos ullis Tibi ſignificationibus exponere valeamus. Illo, quem nunciaſti, ſucceſſu, illo, quem tranſ-

tranſmiſiſti, *Retractationis* Libello, graviſſimam detraxiſti Nobis; quæ jamdiu Animo infixa erat, de *Febronianis* Scriptis ſollicitudinem; quantumque antea de illatis illinc in Eccleſiam damnis dolebamus, tantam nunc in ſpem inducimur fore, ut iis ipſis Scriptis jam a ſuo Auctore repudiatis, abdicatis, ac damnatis, accepta detrimenta ſarciri tandem ac refici videamus. Hunc a Deo ipſo rei exitum eo magis expectamus, quo magis illius Digitum, Cor hominis altiſſime pervadentem, atque immutantem agnoſcimus. Tuos ille ſermones, cum Epiſcopo Myriophytano Suffraganeo Tuo a Te habitos, Tua in ipſo ab errandi via deducendo conſilia, Tuas actiones pro ſua gloria, atque Eccleſiæ utilitate ſuſceptas ſui Spiritus afflatu moderabatur, ſua ope præſidioque muniebat, opportunitateſque omnes, & differendi, atque agendi tempora ſapientia ſua gubernabat. Illi igitur, qui dives eſt in miſericordia, ſummæ immortaleſque habendæ ſunt a Nobis gratiæ, quod & Tua vota, ſtudia, ac labores, & Noſtras non intermiſſas preces, ac lacrymas, in Cordis humilitate ad eum fuſas, tam liberaliter, tam benigne tandem reſpexerit. Verum cum ab ipſo Tua fuerit opera, tamquam ſuæ miſerationis inſtrumentum, adhibita, ipſam hanc tam egregiam, tamque excellentem operam ac Virtutem Tuam intima Animi Noſtri comprobatione proſequimur, atque in Cælum extollimus; Tibique, Venerabilis Frater, ita gratulamur, ut nihil unquam a Te in Tuo Epiſcopali munere neque glorioſius, neque utilius ſuſcipi, atque effici potuiſſe Apoſtolica voce prædicemus. Summa eſſe Tua fatemur de Nobis, de Sancta hac Sede, Eccleſiaque Univerſa merita, ac maxima inde, nec unquam interitura acceſſiſſe ad priſtinam Tuam laudis ac ſplendoris amplitudinem veræ ſolidæque gloriæ ornamenta. Hæc eximia Noſtra de Te judicia pari etiam gratiſſimi Animi teſtimonio, ſummique in Te amoris, exiſtimationis, ac ſtudii declaratione cumulamus. Proinde quod Tu nunc a Nobis vehementer exoptas, atque efflagitas, ut Venerabilem Fratrem Joannem Nicolaum Epiſcopum Myriophytanum jamdiu aberrantem, ac ad Nos modo revertentem, in gratiam benevolentiamque Noſtram reſtituamus, magnopere quidem gaudemus in eo, quod Noſtra Animi inductione cupidiſſime præſtituri ſumus, una etiam Nos eſſe Tuo huic graviſſimo poſtulato præclare ſatisfacturos. Itaque omnia, prout fieri a Nobis cupis, ab ipſo antea in Apoſtolicæ hujus Sedis Eccleſiæque jura perperam atque inconſulte dicta, ſcripta, actaque ex Animo remittimus, condonamus, atque ignoſcimus; ad eaque reſpicimus, quæ nunc conſecuta ſunt, quæ nimirum a Te, atque ab illo ipſo etiam de præſenti ſuo Animi ſenſu ad Nos deferuntur; eumdem in

pater-

Digitized by Google

paternæ Caritatis ſinum, atque in complexum Noſtrum libenter, amanterque recipimus, ac tamquam inventam Ovem, quæ perierat, humeris Noſtris imponimus, atque ad hanc ſolidiſſimam Veritatis Petram læti exultanteſque reportamus, ac inter ceteros Coepiſcopos Fratres, itemque Filios Noſtros adnumeramus; & quo amplius habeat paterni hujus Amoris, lætitiæque Noſtræ argumentum, non mediocri etiam laude, & commendatione hanc ipſius actionem exornamus. Commendari enim oportere a Nobis intelligimus ejus cum ingenii docilitate conjunctam Animi fortitudinem, quæ in ſuo hoc facto perſpicue conſpicitur atque eminet, dum illas ſuas, quas tantopere adamarat antea, propugnaratque Sententias, abjicit nunc, ac deteſtatur, dum plurimorum huic Petri Cathedræ aut adverſantium, aut invidentium, quos undique in ſuas partes laudeſque pertraxerat, judiciis non retrahitur, non permovetur. Quid hoc eſt, niſi quodammodo pro veritatis, quæ affulſit, amore ſemetipſum contemnere, ex Saulo novum in ſe Paulum exprimere, de ambitione, de ſui laude, de profani Sæculi hujus aura fortiter, egregieque triumphare? Quo certe humanæ Naturæ imbecillitas pertingere non poteſt, niſi divina ope fulta, ac roborata. Divinæ igitur voluntatis rationibus inhærere Nos putamus, dum eumdem ſingulari laude proſequimur, quæ potiſſimum in Dei ipſius gloriam eſt redundatura. Idcirco jam nunc ipſi amantiſſimis reſpondemus Litteris, quas hiſce conjunctas ad Te tranſmittimus; in iiſque intimæ reconciliationis, gratiæ, laudationiſque Noſtræ teſtem Apoſtolicam Benedictionem ex animo concedimus. Ut autem ad Te regrediamur, Venerabilis Frater, ita tua hac virtute, tuaque felicitate gaudemus, ut plurimum ob ipſum etiam tam ſingulare, tamque præſtans exemplum, in Te ſplendoris, in Apoſtolicam Sedem utilitatis adjunctum iri cumulum judicemus. Maximo enim exemplum illud ceteris omnibus Epiſcopis incitamento ad Sacra tuenda, & propugnanda Jura futurum confidimus: Eos vero acerrime poterit ſua claritate ac luce ad imitationem impellere, quibus ob locorum propinquitatem erit ipſum multo conſpectius; quibuſque deeſſe jam hoc tempore non poteſt ejuſmodi exhibendæ, exercendæque virtutis copia. Nunc vero etſi Te ipſum impoſterum Tui ſimilem futurum non dubitemus, valdèque lætemur nulla Te hortatione indigere, qui tua ſponte ad præclara quæque inflammaris; tamen ut magis Tibi conſtare poſſit, quantum adhuc tua virtute nitamur, illud nunc a Te expectamus, ut quem a Deo recepit Suffraganeus tuus docilitatis ſpiritum, eodem pro tua apud ipſum auctoritate velis uti ad debitam ab ipſo exigendam, quam promiſit, operam, qua illud errorum

rorum propugnaculum, quod jampridem excitavit, idem ipſe ſui ingenii, ſuæque doctrinæ ope dejicere, ac funditus delere pergat; ex quo certe præcipuum ipſi illi Retractationi ſuæ pondus adjungetur: Tecum præterea S. Leonis Magni adhibemus ad Theodoretum, Cyri Epiſcopum, ſcribentis verba: (a) *Victoria, quam Chriſtus Dominus Noſter ſuæ donavit Eccleſiæ, quamdiu in hoc Mundo verſamur, licet fiduciam majorem tribuat, non tamen in totum ſollicitudinem perimit, nec ut dormiamus donata eſt, ſed ut ſuavius vigilemus*. Jam quod reliquum eſt, & perſpectiſſima Nobis antea erant Tua in Nos, & Apoſtolicam hanc B.Petri Cathedram ſtudii, conjunctionis, obſervantiæ, pietatiſque officia; & nunc adeo grata & jucunda eſt eorumdem in Epiſtola tua luculentiſſima confirmatio, ut nihil cupiamus magis, quam palam omnibus facere poſſe, quantam Tui, Tuæque Dignitatis ac Virtutis rationem habeamus, quantumque ad ea omnia præſtanda, quæ ad Tuæ laudis gloriæque incrementa faciant, atque ab hujus S. Sedis beneficentia proficiſci poſſint, potiſſimum incendamur. Interim Deum Opt. Max. precamur, ut cum ipſe præſtantium tuorum meritorum ſuaſor, impulſor, atque auctor extiterit, idem etiam eſſe ſuorum in Te munerum amplificator velit. Atque hujus divinæ benignitatis auſpicem Apoſtolicam Benedictionem Tibi, Venerabilis Frater, Tuæque fidei concreditis populis intimo paternæ Caritatis ſenſu amantiſſime impertimur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die XIX. Decembris MDCCLXXVIII. Pontificatus Noſtri Anno Quarto.

Benedictus Stay.

Venerabili Fratri Joanni Nicolao Epiſcopo Myriophytano.

PIUS PAPA SEXTUS

Venerabilis Frater, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Quod ſummopere ſemper optavimus, quodque a Deo Optimo Maximo omni animi contentione precati ſumus, ut Tu, Venerabilis Frater, cordis dolore tactus intrinſecus, tandem aliquando a ſuſcepta jamdudum offenſionis atque erroris ſemita Illius miſeratione digredereris, Teque ipſum ad veræ doctrinæ lucem revocares; id nunc contigiſſe & ex Litteris Venerabilis Fratris Clementis Wenceslai Trevirenſis Archiepiſcopi, & S. R. I.

(a) *Epiſt. 93. Cap. 6. Part. 2. Oper. cit. Edit.*

Digitized by Google

S. R. I. Principis Electoris, & ex tranſmiſſo Nobis Tuo Retractationis Libello incredibili paterni Noſtri animi jucunditate intelleximus. Maximas extitiſſe Nobis a Te antea doloris, atque ægritudinis cauſas, ipſe facile percipere potes; cum Te nimirum intueremur hujus Apoſtolicæ Sedis beneficio ad Epiſcopatum evectum, ipſique tanto neceſſitudinis nomine devinctum, tamen inſurrexiſſe ad eamdem oppugnandam, idque conari, ut ejus antiquiſſima jura, atque a Chriſto Domino derivata privilegia minueres, ac labefactares. Divinis Nos ſane freti promiſſionibus certiſſime confidebamus, Solidiſſimam hanc Veritatis Petram nullis unquam adverſis ventis ac tempeſtatibus concuti poſſe, atque ad ruinam impelli. Sed & Tuam dolebamus vicem, qui Te tantopere a Nobis averteres, atque aberrares; & eorum etiam omnium errorem perniciemque deflebamus, quos ingenium tuum, amplaque eruditionis, ac doctrinæ ſpecies ad Tuas partes, hoc præſertim adverſiſſimo Eccleſiæ ac Religioni tempore, facile pertrahebat, atque aggregabat. Has priſtinas graviſſimas moleſtias, perpetuaſque ſollicitudines Noſtras non idcirco nunc commemorandas ſuſcepimus, Venerabilis Frater, ut Tibi quidquam exprobrare videamur; ſed ut luculentiſſime declaremus, in quale, quantumque illæ jam converſæ ſint gaudium, quamque ex ipſa ſuperioris temporis recordatione ſenſus in Nobis Tuæ hujus reverſionis fiat jucundior. Cognoſcimus certe in Tuis hiſce immutatis conſiliis Dei virtutem ac miſericordiam, qui non reliquit Te uſque in finem, ſed novam Tibi mentem voluntatemque per Sanctum Spiritum immiſit, atque indidit; eique quantas maximas poſſumus intima Animi fide gratias perſolvimus; Teque etiam hortamur, ut hæc ipſi debita Tuæ Religionis Officia in humilitatis ſenſu exhibere ac referre nunquam intermittas. Porro ut Tu ipſe pro tanto beneficio, poſt Deum, unice obſtrictus es eidem Trevirenſi Archiepiſcopo Tuo; ita Nos itidem plurimum ipſi debere ultro profitemur, qui ſua tandem opera, Sapientia, ac Virtute perfecit, ut divina ope Te ad hanc Beati Petri Cathedram cum gemitu ſiſteres, implorares veniam, ad ejuſque cultum, obſequium, ac reverentiam puro corde, & conſcientia bona, & fide non ficta redires. Hoc nimirum de Te perſuadent Nobis, præter ſummam ejus ampliſſimi Viri auctoritatem, ipſa ratio Epiſtolæ ac Retractationis Tuæ, in qua poſt plurima ſingillatim, atque accurate expreſſa, a Teque revocata, Animum præteritorum omnium pœnitentem exhibes, eamque in modum comparatum eſſe confirmas, ut cetera etiam, quæ non expreſſeris, contra Apoſtolicæ Sedis decreta, ac doctrinam a Te unquam prola-

Digitized by Google

prolata, ſtatim ut admonitus fueris, Te ad veritatis normam redacturum eſſe pollicearis. Hoc optimæ voluntatis Tuæ teſtimonium Nos perlibenter ſuſcipimus; hoc certum tuæ conſtantiæ pignus eſſe exiſtimamus. Proinde remittentes Tibi quaſcumque Canonicas, & ſpirituales pœnas, Te, Venerabilis Frater, quod tam enixe a Nobis ſuppliciterque poſtulas, in Noſtram, & Sanctæ hujus Sedis gratiam reconciliamus, ac reſtituimus; Tibi pacem, quam a Chriſto Domino didicimus, largimur; Tibi paterno amplexu occurrimus; Te inter Epiſcopos Collegas Noſtros adnumeramus, atque amantiſſimis Verbis Filium etiam Noſtrum compellamus. Dum hunc Noſtrum, ut vides, amorem Tibi tam prolixe deferimus, eumdem etiam cum plurima tui commendatione ac laude jam nunc conjungere minime dubitamus; neque enim diſſimulare poſſumus in Tua hac Actione conſpici a Nobis & docilitatem ingenii, & magnitudinem animi Tui. Nam quid majus a Te fieri, quid fortius potuit, quam diſcuſſa errorum caligine, a priſtina mentis elatione ad chriſtianæ humilitatis ſenſum demitti, tuas abjicere ac reprobare ſententias, veritati poſthabere exorituros de Te rumores, Temetipſum quodammodo vincere atque contemnere? Quod quanto difficilius eſt, humanæque Naturæ vires excedens; tanto magis intelligimus abundare in Te divitias gratiæ & bonitatis Dei. Ita certe Boni omnes, quorum graviſſima apud Te eſſe debent judicia, Nobiſcum ſentient, cum Nos, quæ operata ſit in Te Dextera Domini, palam faciemus. Tu itidem, Venerabilis Frater, illud nunc potiſſimum age, ut omnes Populi publica tua veritatis a Te agnitæ confeſſione, divinæque potentiæ celebratione quid per ejus miſericordiæ gratiam ſis conſecutus, intelligant. Maximum exiſtima, atque opportuniſſimum illati a Febronio in Eccleſiam detrimenti futurum remedium, ſi Tu ipſe, qui eos Libros conſcripſiſti, eoſdem, ut erant antea ad plurimorum ruinam; ita nunc ad ipſorum ædificationem refutes, convincas, ac redarguas. Etſi provecta jam ætate ſis, integris tamen adhuc Te, Deo juvante, pollere cum Animi, tum Corporis viribus non ignoramus. Quid potius igitur, quid utilius, quid præſtantius reliquo vitæ tempore facias, quam, ut qua manu vulnera Eccleſiæ atque Apoſtolicæ Sedi inflixiſti, eadem illa ipſa alligare, ac perſanare omni ſtudio, ac labore contendas? Habes profecto plurimos, quos imitere, præcedentibus Eccleſiæ temporibus inſignes & ſanctitate & doctrina Viros, qui nedum prioris ætatis errata retractare veriti non ſunt, ſed eadem ſemel detecta conſtantiſſime rejicientes, maximam hoc ipſo apud omnes ſuo nomini gloriam

com-

Digitized by Google

compararunt (*a*). Eja igitur, Venerabilis Frater, *exere vires*, Te ipſis S. Joannis Chryſoſtomi Verbis excitamus, (*b*) *fortiter dimica, atrociter in proelio iſto concerta, conſidera pactum, conditionem attende, militiam noſce; pactum, quod ſpopondiſti; conditionem, qua acceſſiſti; militiam, cui nomen dediſti*: Tibi etiam S. Bonifacii Moguntini Epiſcopi, Germaniæque Apoſtoli, plenas auctoritatis voces ſubjicimus, quem Tibi ignotum eſſe non poteſt aliquantulum etiam ad Palatiolum Monaſterium prope Treviros conſtitiſſe (*c*): Ille ad Zachariam ſcribens teſtatur, nihil tam ſe optare, quam *Catholicam Fidem & Unitatem Romanæ Eccleſiæ ſervando dilatare, & quantoſcumque audientes, vel diſcipulos in iſta Legatione mihi Deus donaverit, ad obedientiam Apoſtolicæ Sedis invitare, & inclinare* (*d*). Nos vero Tibi ipſum Zachariæ ad Bonifacium reſponſum damus: *Domini deprecamur clementiam, licet peccatores, ut ſuo Te muniat, & confortet auxilio, Noſque annuat proſperitatis tuæ ſemper læta ſuſcipere nuncia* (*e*). Demum pro Dei benignitate nova, ſemperque uberiora impoſterum a Te lætitiæ Noſtræ, Tuæque commendationis argumenta expectantes, Apoſtolicam Benedictionem Tibi, Venerabilis Frater, cæleſtium munerum omnium auſpicem, in paternæ gratiæ, pacis, caritatiſque amplexu ex Animo, ac peramanter impertimur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die XIX. Decembris MDCCLXXVIII. Pontificatus Noſtri Anno Quarto.

Benedictus Stay.

Hiſce

(*a*) *Epiſt. Maximi, Urban., Sidon. & Machar. de ſuo reditu ex ſchiſmat., L. inter Epiſtol. S. Cyprian. Edit. Pariſ. cum Adnotat. Pamel. ann.* 1603. *S. Auguſtin. in Prolog. lib. Retractation. Tom.*1. *Operum Edit. Pariſ. Monachor. S.Maur.*: Neque enim quiſquam, niſi imprudens, ideo quia mea errata reprehendo, me reprehendere audebit. Sed ſi dicit, non ea debuiſſe a me dici, quæ poſtea mihi etiam diſplicerent; verum dicit, & mecum facit. Eorum quippe reprehenſor eſt, quorum & ego ſum. Neque enim ea reprehendere deberem, ſi dicere debuiſſem.

(*b*) *Serm. de Martyrib. Quod aut imitand., aut non laudandi ſunt. Tom.* 3. *Oper. Edit. Pariſ.* 1581. *pag.* 849.

(*c*) *Brower. Annal. Trevirenſ. Tom.* 1. *lib.*7. *num.* 116. *Bollandiſt. Act. SS. Junii Tom.*1. *Die* 5. §. 2.; *dein. in* 4. *Vita ejuſd. S. Bonifac.* §.2.

(*d*) *In Collect. Concilior. Labb: Tom.*6. *pag.*1495. *Edit. Pariſ.* 1671.

(*e*) *In citat. Collect. Labb: pag.*1527.

Hiſce abſolutis, præfatus R. P. D. Stay egreſſus eſt e loco Conſiſtorii; & Sanctiſſimus Allocutionem ſic proſecutus eſt.

Ex quibus omnibus præclare intellexiſtis, VENERABILES FRATRES, quid hac in re actum jam ſit; præcipue vero conſtare Vobis potuit, quam candido, ſincero, atque ingenuo animo in Cor ſuum ſe rediiſſe fateatur Febronius; &, quod animadverti maxime debet, non temporali ullo commodo illectus, non virium infirmitate fractus, non ingenio debilitatus, nec moleſtis inductus ſuaſionibus, ſed ſola veritatis agnitione permotus, ſola ſupernæ gratiæ illuſtratione perfuſus, ſolo denique ſalutis ſuæ deſiderio incenſus, errores ſuos ſingulari ſtudio rejiciat, ſummaque contentione ejuret; ut retractationis Libellum, quem *PROPRIA MANU TOTUM PERSCRIBERE VOLUIT*, ſelectis *PATRUM AUCTORITATIBUS*, *ET RATIONIBUS ROBORARIT*. Nonne hæc eſt mutatio Dexteræ Excelſi? *Qui innumeris Chariſmatum donis univerſum Eccleſiæ Corpus exornat, ut per multos unius luminis radios idem ubique ſplendor appareat, nec poſſit niſi gloria eſſe Chriſti, cujuslibet meritum Chriſtiani*. (*a*) Neque enim exiguum id eſſe reputamus Epiſcopi Myriophytani meritum, qui ſanctiſſimos Job, & Davidem imitatus, nullam afferri ſibi moram paſſus eſt ab importuno, quo imbecilles animi plerumque capiuntur, pudore errata ſua confitendi; ſed

(*a*) *S. Leo M. Serm. 63. Cap. 7. Par. 1. Oper. cit. Edit.*

ſed ſummam ingenii docilitatem, ac miram animi fortitudinem in damnandis ſententiis ſuis, ſeque ipſo pro veritate abjiciendo, declaravit: Audiatur hic Ambroſius, cujus verbis dum Febronii laudes cumulantur, vulgi ſtultitia deteſtatur: *Amicus Dei, Propheta Dei, Rex ab ipſo electus Deo, & unctus in Regnum, flagellis ſe ſpontaneus offerebat, nec erubeſcebat; & Tu erubeſcis? Non multum iſta verecundia Tibi opitulabitur, cum ad Judicium Dei veneris: Sed pudoris Te iſtius pœnitebit, cum in conſpectu non ſolum hominum, ſed etiam Angelorum, & omnium Poteſtatum Cæleſtium conſtitutus, cœperis peccata propria non negare ... Non eſſet hodie in requie ſervulus meus Job, ſi erubuiſſet tres illos Reges Amicos ſuos; nec ipſe David, ſi erubuiſſet delicta propria confiteri ..... Et quia uterque eorum non erubuit factorum ſuorum pretium in mea ponere poteſtate, meo ſe judicio voluntatique committere; nec Ego de talibus Servulis erubeſcam, ut appellem Amicos meos, qui meam ſtuduerint facere voluntatem.* (a) Accedere etiam ad ipſius meritum debet, quod cum a pernicioſa diſſenſione ipſe jam diſceſſiſſet, ab eadem itidem ſuo exemplo brevi abducturum eos confidamus, qui hactenus illius, tamquam ſui Ductoris, ſigna ſunt ſecuti.

Si Dioſcori interitus, qui in ſua ſentiendi pravitate obiit, ut ſcribit Leo Magnus, (b) *in profundiora dejecit aſſeclas ejus, & perfidiæ incentore ſublato, inſtabiles quædam, & inſipientes animæ habent, quod paveant, non habent, quod ſequantur*; quales nunc eſ-

ſe

(a) *Enarrat. in Pſ. David.* 37. *n.*51. *Tom.*1. *Oper. col.*838. *Edit. Pariſ. Monach. S. Mauri.*
(b) *Epiſt.* 111.

ſe Febroniani debent, Auctorem ſuum videntes, non jam extinctum, ſed immutatum, ſed Sectatorum omnium in ſeipſo damnantem errores? Habent illi adhuc quem ſequantur, ſi ipſo præeunte redire ad officium, ad ſanitatem velint; ſin renuant, & in ſua defectione perſiſtant, quid jam illis ſupererit, detracto Duce, niſi ut incerti paveant, confuſi ut erubeſcant? Qui enim ſe a Romana Eccleſia ſejungunt, in eaque conſtitutam Unitatem dividunt, dum amantiſſimæ ſuæ Matris ſinum, & amplexum recuſant, omnem ſuam ſubſtantiam quaſi profugi, & inopes diſpergunt. Verumtamen pergant illi, quas libuerit, fraudes inſidiaſque huic Eccleſiæ ſtruere, atque inferre calumnias, &, ut magis adhuc obtrectent, Sæculi Poteſtatibus eamdem obſiſtere, atque adverſari clament; tamen vel inviti agnoſcant, ac fateantur neceſſe eſt, quanta nunc iis auctoritatis ſpecies deceſſerit, quamque in apertum aggerata illa falſitatis commenta proferantur. Neque ſe magno ſimiliter errantium numero tueri poterunt, ſibique de multitudine blandiri; ut enim Ambroſius egregie monuit: (*a*) *Multitudo ſociorum impunitatem non facit criminum: Nam in Sodoma, & Gomorrha, & in totis quinque Civitatibus innumerabiles utique habitabant Populi, & omnes pariter . . . . igneis imbribus conflagrarunt.*

Nos interea Myriophytanum Epiſcopum, qui manifeſta profeſſione a ſe abjecit ac repulit quidquid in Scriptis ſuis Romana deteſtatur Eccleſia, & nihil ſimu-

(*a*) *Lib. de Lapſ. Virginis conſecr. Cap.9. n. 41. Tom.2. Oper. col. 316. ſupracit. Edit. Pariſ.*

ſimulatum, nihil obſcurum, nihil ambiguum in ſua Retractatione intexuit, diutius morari non poſſumus, quin, etſi magno a Nobis locorum intervallo diviſum, in Spiritu Caritatis ampleĉtamur; & ab ineffabili miſericordia Dei non judicemus alienum, ſed omnis culpæ abolitionem, & Apoſtolicæ pacis gratiam impertiamur: *Nullas patitur veniæ moras vera Converſio; & in diſpenſandis Dei donis non debemus eſſe difficiles, nec accuſantium ſe lacrymas, gemituſque negligere, cum ipſam pœnitendi affectionem ex Dei credamus inſpiratione conceptam*. (*a*) Aliter, uti docuit per aptiſſimas ſimilitudines Cyprianus, (*b*) præcluderemus, atque abſcinderemus iter doloris, ac pœnitendi viam; & dum fructus pœnitentiæ intercipitur, pœnitentia ipſa tollitur. Supremus enim Creator noſter magis placatur voluntate, quam ſanguine, ut oſtendit in Abraham, cujus fidem in Filii oblatione requiſivit; at ſi eum juſſit offerri, tamen non permiſit occidi. (*c*) Huic Noſtræ voluntati magnum adjecit incitamentum Trevirenſis Archiepiſcopus, qui idipſum a Nobis ſummo ſtudio poſtulavit. Ipſi non ſolum omnem habemus, pro ſua amplitudine, ac virtute, fidem; ſed tantum exiſtimationis, caritatis, ac laudis pro innumeris ſuis in Eccleſiam meritis deferimus, ut incredibilem in modum illius ſtudiis, illius gloriæ faveamus. Ejus maximæ, poſt Deum, in eximio hoc opere partes extiterunt; ejuſdem Conſiliis, atque Actis, tam præclara incœpta præclariores ſunt exitus conſecuti.

Sum-

(*a*) *S. Leo M. Epiſt. 83. Cap. 4.*
(*b*) *Epiſt. 52. juxt. Edit. Pariſ. 1603.*
(*c*) *S. Petr. Chryſol. Serm. 108. Edit. Lugdun. 1627.*

Digitized by Google

Summa eſt præterea ipſius Nobiſcum conjunctio, ſumma erga Apoſtolicam hanc Sedem obſervantia. Quapropter dum ipſum debita hac prædicatione proſequimur, dum tantopere de ſua pietate gaudemus; adhuc multo majore fiducia nunc ab ipſo petimus, eumque obſecramus, ut paſtorali Animo pergat Adverſariorum Machinamenta confringere, Coepiſcoporum excitet diligentiam, ut quos eadem Unitatis cauſa conjungit, eodem ardore inflammentur in revocandis iis, qui a veritatis ſemita inconſultius deerrarunt in ſuis Eccleſiis, ut ita *Domini ovile reparetur, & per ſollicitudinem Caritatis atque doctrinæ, omnes Chriſti Oves unum ſe ſentiant habere Paſtorem*. (a)

Hæc ſunt, Venerabiles Fratres, quæ in ſinu Noſtro diutius continere præ gaudio non potuimus, quin Vobiſcum communicaremus; ut quos antea ſollicitudinis, ac doloris ſocios habuimus, nunc conſolationis Noſtræ compotes, participeſque faciamus. Præclaram tribuit annunciandæ hujus lætitiæ opportunitatem, illamque potiſſimum auget, hæc ipſa ſolemnis, quam celebramus, Reparationis dies. (b), in qua *Rex pacis, cum ſua pace procedens, fugavit omne diſſidium*

(a) *S. Leo M. Epiſt.* 141. *in fin.*

(b) Alexander PP. VI., uti proditum in Diario Burchardi Cæremoniarum Magiſtri, habuit die 25. Martii 1498. Conſiſtorium ſecretum, recurrente Dominica quarta Quadrageſimæ, *Lætare* nuncupat., in quo providit nonnullas Epiſcopales Eccleſias. Benedixit Roſam auream; & deinde venit ad Cappellam majorem, in qua celebravit Miſſam Card. Peruſinus.

Julius PP. II., teſte Diario Paridis de Craſſis Cærem. Mag., habuit Conſiſtorium ſecretum in Aula Paramentorum die 23. Februarii 1505., recurrente Dominica tertia Quadrageſimæ; & poſtea venit ad Cappellam, in qua Miſſam cantavit Archiepiſcopus Athenienſis Adſiſtens

In Diario Phebei Cærem.Mag., A. 1646., legitur: *Feria 2. die 12. Menſis Martii, licet ſit Feſtum Palatii, videlicet S. Gregorii Magni, tamen habitum eſt Conſiſtorium ſecretum, præſentibus triginta Cardinalibus; in quo propo-*

dium, diſſenſiones depulit, diſcordiam perturbavit, & ſicut Cælum ſplendor Solis, ita Eccleſiam fulgore pacis illuminat . . . ut nunc procedente Chriſto Rege pacis omne, quod triſte eſt, auferatur a medio, & illuceſcente veritate, fugetur mendacium. (*a*)

Hic etiam aptiſſimus ſe obtulit Nobis ad Vos alloquendum locus, e conſpectu nempe glorioſæ Confeſſionis Principis Apoſtolorum, qui Petra eſt, ad quam eliduntur filii Babylonis; & obtinens cum æterno Sacerdote indeficiens conſortium, Sedi ſuæ præeſſe non deſinit, ut omnino Febronii pœnitentiam ejus patrocinio referre debeamus.

Plurimam quoque jucunditatem attulit Vos alloqui e latere Corporis Magni Leonis, quo Chriſtus utitur aſſertore; cujus Scripta ſuaviſſima præbent legentibus ſpectacula; *quemque Advocatum, & Propugnatorem veritatis invenimus.* (*b*)

Gloriemur itaque in Domino, VENERABILES FRATRES, & cauſam hujuſce actionis ad originem ſuam, caputque ferentes, illi immortales gratias, illi laudem, gloriam, & honorem tribuamus, in cujus manu & hominum corda, & momenta ſunt temporum.

propoſitæ ſunt multæ Eccleſiæ, & petitum Pallium pro Eccleſia Strigonienſi &c. Heri mane, cum SSmus (Innocentius PP. X.) *Curſori dixiſſet, quod hac mane eſſet Conſiſtorium; dictum eſt reſpondiſſe: Eſſe Feſtum Palatii, & ideo celebrari non poſſe Conſiſtorium. Cui quam prudentiſſime Summ. Pontifex*, Poſſumus, *inquit.*

Clemens XIII. die 24. Decembris 1767. mandavit indici Conſiſtorium ſecretum, dum cantabantur prim. Veſper. Nativitatis D. N. J. Chriſti; quibus expletis, habuit Conſiſtorium in Aula Conſiſtoriali Palatii Quirinalis, & gravi Allocutione expoſuit neceſſitates Catholicæ Eccleſiæ, & decrevit ſolemnem utriuſque Cleri Supplicationem habend. die 28. ejuſd. Menſis, Feſt. SS. Innocentium, in Baſilica Vaticana. Cui idem Summus Pontifex cum Sac. Cardinal. Collegio, ac omnibus Romanæ Curiæ Præſulibus interfuit.

(*a*) *S. Petr. Chryſol. Serm. 149. cit. Edit.*

(*b*) *Theodoret. Epiſc. Cyr. ad S. Abund. Epiſc. Comenſ. apud Baron. ad ann. Chriſti 450. n.33. Tom.8. Annal. Edit. Lucenſ.*

Digitized by Google